

Moderna takbeläggningsmedel

De plana taken ha drivit tekniken hastigt framåt

Det moderna husbyggandet med platta tak eller tak med mycket ringa lutning har möjliggjorts tack vare de stora framstegen som under senare år gjorts ifråga om taktäckningsmaterialen. Den vinkel, som man kan tillåta sig i takkonstruktionen, är nämligen beroende av om man kan få taket tätt. De plana taken äro sålunda en följd av, att det går att åstadkomma fullkomligt täta tak med betong och asfalt. Att Corbusier i sina huskonstruktioner av olika skäl så mycket kom att använda det plana eller svagt lutande taket, drev hastigt fram den nya tekniken.

Tidigare var man vid taktäckningen hänvisad att använda vanlig asfalt eller tjära i naturligt tillstånd. Nu har man genom förädling av stenkoltjärnan kunnat framställa produkter, som äro likvärdiga med naturasfalt. Detta är särskilt viktigt just under nuvarande förhållanden, så att vi alltså icke längre äro beroende av en importerad råvara.

Då den underhållsfria pappen, som spelat en så stor roll för modernt husbyggande, började föras i marknaden innebar detta ett stort framsteg i byggnadstekniskt hänseende. De krav en byggherre numera vanligen ställer på ett taktäckningsmaterial äro:

- 1:o. Materialet skall vara lätt för att möjliggöra en billig takkonstruktion;
- 2:o. Det bör icke vara värmeabsorberande;
- 3:o. Möjlighet till effektiv tätning i fogarna på grund av takens ringa lutning;
- 4:o. Materialet bör mjukt kunna vikas och tätas vid lister, skorstenar och andra brytningar;
- 5:o. Snabb påläggning för att minska riskerna vid regn.

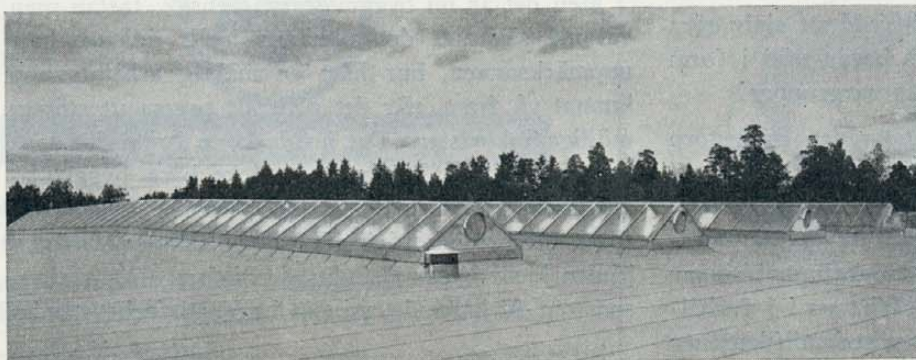
Härtill kommer, att materialet givetvis bör ställa sig så prisbilligt som möjligt. Dessa villkor upp-

fylla de i marknaden förekommande olika slagen av underhållsfri takpapp. Denna kan dels läggas direkt på träunderlaget, endera i slättäckning med våderna horisontalt på spontad brädpanel, eller i listtäckning med våderna vertikalt på ospontade bräder. I särskilt krävande fall användes dubbeltäckning på ett underlag av asfaltunderlagspapp. Denna sista metod har sitt särskilda intresse, då det gäller helt plana tak eller tak med ringa lutning, vilka äro svårare att få fullt täta.

En synnerligen viktig förbättring av taktäckningen med asfaltpapp är att man numera »spikar fördolt». Förr spikades helt enkelt pappen på undertaket, men därvid uppstod ömtåliga ställen kring själva spikhuvudena. Nu klistras asfaltpapptaken så att alla spikar bli täckta med pappvåder. Denna klistring kan utföras med särskilt komponerad klistermassa i kallt tillstånd, vilket innebär en ytterligare förenkling. Det är självfallet att överläggen skola ligga med takfallet och icke mot, så att pappens kanter hindra avrinningen. Över huvud är det av vikt vid läggandet av tak med moderna takpappsmaterial, att man noga följer de bruksanvisningar, som alltid åtfölja leveranserna.

En viktig förbättring är, att man lyckats få fram asfaltprodukter, som väl motstå solstrålningens inverkan och därigenom förhindra polymerisation, vissa omvandlingar av kemiska ämnen i asfalten, så att denna blir sprödare. Beträffande asfalten avdunstar dock icke några beståndsdelar, som fallet är med tjäran. Tak belagda med enkel tjärpapp måste därför strykas om relativt ofta, vilket medför dryga underhållskostnader.

Vid framställningen av den underhållsfria takpappen gäller det att få ytan på den impregnerade

Kittfritt glastak, system »Motala».

pappen belagd med asfaltmaterial med lämpligt avvägd mjukhetspunkt — den får icke vara för låg, så att den börjar upplösas, då solen skiner på den. För att uppnå ytterligare motståndskraft skyddar man asfaltytan med en beläggning av mineralmjöl — vanligen täljstensmjöl — vilket kan färgas efter behag. Därför finns numera såväl grå, grön och brun underhållsfri takpapp i marknaden. Man har på så sätt kommit ifrån den gamla svarta färgen, vilket är en väsentlig fördel. Isolationsförmågan hos ett tak täckt med svart papp blir i allmänhet dålig, då den svarta ytan på vintern utstrålar stora värmemängder och på sommaren suger åt sig strålvärmet i solstrålarna, så att det blir olidligt hett under. Ifråga om värmeisolering är takpapp belagd med aluminiumfärg mest effektiv, då den blanka ytan på vintern utstrålar mycket ringa värmemängder och under sommaren effektivt reflekterar solstrålningen. Mineralbeläggning skyddar även det underliggande asfaltskiktet, så att det icke blir utsatt för solstrålarnas skadeverkningar. Risken för uppmjukning av asfalten blir dessutom väsentligt minskad.

Fastän tjära och asfalt båda äro brännbara ämnen äro de moderna asfaltpapptaken icke alls eld-farliga. Sådana tak räknas nämligen ur brand-skyddssynpunkt som förstklassiga, varför det händer, att brandförsäkringspremien kan sänkas vid omläggning av ett gammalt tak med underhållsfri takpapp.

Medan vi äro inne på frågan om modern takbeläggning, kan det vara skäl att påtala en huskonstruktion, som ofta förekommer, isynnerhet vid villabyggen, där man strängt taget alldeles i onödan skapar mycket svåra isoleringsproblem. Det gäller den typ av villor, där man i en i övrigt rejäl och sluten huskropp låter vardagsrummet på nedre boten skjuta ut och gör en terrass ovanpå, oftast i förbindelse med sovrummet. Mellan det horisontala hjälklaget i terrassen och den vertikala väggen är risken stor för sprickor, vilket också visar sig genom fuktfläckar i taket i det underliggande rum-

met just vid skarven. Dessutom blir ofta värmeisoleringen bristfällig, varför kondensering av vattenånga sker på undersidan av taket, vilket i sin tur orsakar ytterligare fukt. I sådana fall fordras en ordentlig membranisolering och ovanpå denna ett lager av skyddsbetong, som stålslipas eller belägges med brända eller sintrade plattor. Terrassen kan även plåtbeläggas, varefter man ovanpå lägger en vanlig trätrall. Om denna behandlas med något träimpregneringsmedel och utföres med skålade profiler, så att vattnet rinner av, stoppar den länge. Ett annat sätt är att ovanpå membranisoleringen lägga ett lager av gjutasfalt — vars mjukningspunkt dock icke får vara för låg. För att få asfalten att se trevligare ut och göra den mer motståndskraftig mot solvärmen, är det tillrådligt att måla den med någon lämplig balkongfärg. Sådant finns nu i marknaden och har visat sig utomordentligt praktiskt.

Alltjämt är teglet ett högvärdigt takbeläggningsmedel för representativa husbyggnader. Genom pappteknikens snabba utveckling har man nu också fått fram betydligt tryggare och effektivare undertak än tidigare. Tegeltaket användes då man önskar, att huset skall bevara ett mera fräscht utseende. Gäller det byggnader, som man vill förläna en viss patina, väljer man koppartaket med dess vackert ärggröna färgton.

Beslutar man sig för takbeläggning av vanlig plåt, bör man se till att taket utföres av kunniga fackmän, då här föreligger stora möjligheter för fuskarbete. Vid industrier använder man sig stundom av korrugerad plåt som asfaltkläts till skydd mot gasutveckling vid driften. Denna beläggning är även ett gott rostskydd.

Fortfarande utgör skiffer ett gott takbeläggningsmaterial. Man kan i detta sammanhang erinra om, att den härdade underhållsfria takpappen icke utföres enbart i rullar utan även som pappskiffer. I det senare utförandet bildar den en övergång till eternitplattorna, som bilda närmaste övergångssta-

Forts. å sid. 325.

Eternittak å bostadsfastighet å Ladugårdsgårde, Stockholm.

MODERNA TAKBELÄGGNINGSMEDEL.

Forts. fr. sid. 321.

dium till den verkliga skiffern. Även eterniten är ett underhållsfritt, tätt, isolerande och mycket lätt material, som icke kräver någon kraftigare takstolskonstruktion. Eterniten fordrar icke heller något undertak utan kan läggas direkt på åsar med lämpligt avstånd.

En jämförelsevis ny takbeläggning är aluminium, som kommit till användning exempelvis vid Cityhuset i Stockholm. Under nuvarande förhållanden är emellertid aluminium, som har fördelen av att vara både mycket lätt och motståndskraftigt, icke

möjlighet att använda på grund av bristen på råmaterial.

Slutligen må även erinras om de moderna glastaken, som komma till användning vid industrier, över ljusgårdar etc. Glastakskonstruktionen skall vara lätt, stark och kraftigt dimensionerad, så att den bär sig själv med beräknad snölast utan sviktning och därvid uppkommande sprickbildning. Framför allt bör den vara absolut vattentät. Här har man en nyhet att bemärka i »Motala» kittfria glastak. S.